

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА
ЗАНЯТТЯХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконав: здобувач II курсу 10-211М
групи,
денної форми навчання
Спеціальності 014 Середня освіта
Спеціалізації 014.10 Трудове навчання та
технології
Освітньо-професійної програми Середня
освіта (Трудове навчання та технології)
Спільний Владислав Сергійович

Керівник доктор економічних наук,
професор Мохненко Андрій Сергійович
(наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)
Рецензент директор ТОВ «Вікторія-Л»
Бардіж О.М.
(посада, П.І.Б.)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Сучасні підходи до реалізації занять Трудового навчання в закладах загальної середньої освіти	5
1.1. Основні освітні вимоги до реалізації навчальної програми трудового навчання	5
1.2. Характеристика ключових та предметних компетентностей учнів ..	8
РОЗДІЛ 2. Розробка теоретичних положень формування предметних компетентностей на заняттях трудового навчання	11
2.1. Сучасні інноваційні технології як засіб формування предметних компетентностей на заняттях трудового навчання	11
2.2. Методики формування предметних компетентностей учнів на заняттях трудового навчання	13
РОЗДІЛ 3. Розробка методики формування предметних компетентностей на заняттях трудового навчання	26
3.1. Формування предметних компетентностей засобами проектної технології на заняттях трудового навчання	26
3.2. Розробка методики проведення занять трудового навчання з метою розвитку предметних компетентностей	36
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ВСТУП

Актуальність теми дослідження: Формування сучасних шкільних дисциплінарних здібностей сприяє вирішенню національних освітніх завдань та реалізації суспільних потреб. Основним результатом навчальної діяльності має стати вміння діяти у конкретній життєвій ситуації.

Технічна освіта в сучасних умовах вимагає від учнів не лише володіння стабільними знаннями, уміннями та навичками, а й формування самостійного мислення та готовності до творчої діяльності у різних життєвих ситуаціях. Вимоги до професіоналізму, культурної роботи та особистих якостей покращилися. Курс зосереджений на таких цінностях, як чесність, сумлінність та порядність, підприємливість та працьовитість, людська гідність та особиста відповідальність, високий ступінь трудової дисципліни, здатність приймати важливі рішення у небезпечних ситуаціях та здатність захищати свої права на змагання ринку праці та професій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Сучасне дослідження виконане відповідно до наукової роботи кафедри обліку, фінансів та підприємництва.

Мета дослідження є теоретична перевірка та розробка методу формування специфічних здібностей у навчанні з питань зайнятості загальної середньої освіти.

Для досягнення цієї мети ми визначили такі цілі дослідження:

1. Проаналізуйте основні вимоги до реалізації проектів технічного навчання.
2. Охарактеризуйте основну спрямованість та предметну здатність учнів загальної середньої освіти.
3. Дослідження сучасних інноваційних технологій як засобу формування академічних здібностей студентів на курсах трудового

навчання

4. На курсах трудового навчання виділіть особливості формування здібностей суб'єктів.

5. Розробка методів проведення сучасних курсів трудового навчання для виховання дисциплінарних здібностей.

Об'єкт дослідження: процес дослідження предметних компетентностей учнів в закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: практичні та теоретичні аспекти дослідження предметних компетентностей учнів в закладах загальної середньої освіти.

Методи дослідження:

- *теоретичні:* аналіз наукової, навчальної, психолого-педагогічної літератури; узагальнення та систематизація отриманих результатів, визначення їх наукової та практичної значущості;

- *емпіричні:* метод педагогічного спостереження; аналіз уроків з трудового навчання та технологій з огляду на проблему дослідження; компетентнісний підхід на уроках трудового навчання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-практичному аналізі освітніх особливостей формування предметних компетентностей у учнів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці методики проведення занять з трудового навчання.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні положення висвітлювалися під час конференцій

РОЗДІЛ 1

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1. Основні освітні вимоги до реалізації навчальної програми трудового навчання

Приходячи до школи, дитина опиняється у величезному та прекрасному світі, в якому вона повинна розуміти, вчитися та вчитися. Я дуже щасливий, що хтось у школі допомагає дитині побудувати культурний фундамент, який він буде нести протягом свого життя.

"Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація учнів, формування їхньої загальної культури, національної самосвідомості, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, світоглядних орієнтирів, здатності до самонавчання в умовах глобальних змін і викликів й саморозвитку" [22, С. 34].

Випускники середніх шкіл-це перш за все патріот України, носій української культури, розуміють її історію; вільно володіють національною мовою, здатними носіями, поважають культуру інших народів, мають бажання та здатність до самоосвіти, в особистому та суспільному житті Китай активний та відповідальний, має ініціативу та підприємницький дух, піклується про природу, має уявлення про зірки Всесвіту, належним чином та безпечно використовує науково-технічні досягнення та дотримується здорового способу життя.

Основною метою трудового навчання в загальноосвітній системі є виховання в учнів технології праці, системи технічних знань та навичок, трудового виховання, громадянсько-патріотичних якостей особистості та професійної автономії учнів. Ринок праці, формування

гуманістичного світогляду. Трудове навчання є необхідною складовою загальної освіти для школярів, щоб вони мали можливість застосовувати основні наукові знання на практиці.

Практика показує, що зміст та організація освіти формуються під впливом умов навчальних закладів:

- Наявність матеріально-технічної бази;
- професійний досвід вчителя;
- Команда студентів та соціально-економічні умови;
- Потреби суспільства в межах необхідної професійної діяльності.

Відповідно до потреб, беручи до уваги потреби окремих студентів, їх сімей та суспільства та досягнення освітньої науки, слід враховувати такі положення щодо відбору конкретних навчальних матеріалів, включених до плану:

- Популярність технологій досліджень у сферах виробництва, обслуговування та побуту та її відображення на сучасних науково-технічних досягненнях;

- Можливість засвоєння змісту на основі інтеграції студентів у різні види технічної діяльності з практичною спрямованістю;

- На основі досліджень потреб суспільства, груп чи окремих осіб виберіть об'єкти творчої та перетворювальної діяльності;

- Можливість реалізувати візуальне уявлення загальних трудових, науково-технічних та практичних освітніх напрямків, методів та засобів впровадження технічних процесів;

- Можливість пізнавального, інтелектуального, творчого, духовного, морального, естетичного та фізичного розвитку учнів.

Кожна частина плану містить основні теоретичні відомості, практичні роботи та рекомендовані об'єкти роботи (у широкій формі). Передбачається, що мінімальна необхідна теоретична інформація повинна бути надана перед вивченням матеріалів планування, що стосуються фактичної роботи.

Основною формою навчання є навчання учнів та практична діяльність. Пріоритетним методом є практика, лабораторна практика, навчально-практична робота. Ця програма дозволяє студентам виконувати творчі або дизайнерські роботи. Організуючи творчість учнів або проектну діяльність, дуже важливо зосередитися на цілях споживання продукту, і вони висунули його як ідею.

Матеріали курсу для вивчення студентами перераховані у таблиці з такими стовпцями (варіантами):

- Приблизний перелік об'єктів студентської проектно-технічної діяльності;
- Очікувані результати навчання та пізнавальної діяльності учнів;
- Список основних технологій.

Основне завдання вчителів - досягнення очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Вчителі визначають спосіб досягнення результатів на основі інтересів та здібностей учнів, матеріально-технічних можливостей шкільної майстерні та професійної підготовки вчителів.

"Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів згруповано за трьома компонентами: знаннєвим, діяльнісним, ціннісним. Указані результати складають основу освітніх цілей у роботі вчителя, орієнтують його на запланований навчальний результат. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів мають бути досягнуті на кінець навчального року. Вчитель має планувати поетапне їх досягнення при виконанні окремих проектів" [25, С. 144].

Враховуючи очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності в навчальній програмі з трудового навчання, у програмі трудового навчання визначено, що вона має бути сформульована відповідно до вимог національної базової середньої освіти та стандартів повної середньої освіти.

Універсальність технологій як методологічної основи загальної

середньої освіти полягає в тому, що будь-яка діяльність: професійна, освітня, творча та перетворююча-повинна здійснюватися технічно, тобто таким чином, щоб досягати очікуваних результатів, і в найкоротший час економічний спосіб - шлях по дорозі.

Трудове навчання є невід'ємною частиною загальної середньої освіти в усіх класах. Зміст цього предмету дає учням можливість безконфліктно увійти у світ штучного та техногенного середовища, що складається з технологій та технологій. Це середовище називається технологічним колом і є головною складовою реальності навколишньої людини. Штучне середовище-технологічне коло-регулює взаємодію між людьми, природною сферою та суспільством.

1.2. Характеристика ключових та предметних компетентностей учнів

"Сьогодні в Україні компетентнісний підхід визнано одним із пріоритетних у модернізації освіти. Українськими вченими він розглядається за різними напрямками: уміння вчитися, як ключова компетентність (Савченко О.Я.); досвід закордонних країн і стратегія впровадження в українську систему освіти компетентнісного підходу (Бібік Н.М., Сухомлинського О.В., Пометун О.І., Овчарук В.В., Трубачева С.П.); формування життєвої компетентності загальноосвітніх шкіл України" [4, С. 332].

Зазвичай завдання шкільної освіти визначаються групою ЗУНів, і ці ЗУН мають засвоїти учні. У наш час цей підхід ні актуальний, ні достатній. Суспільству зараз потрібні випускники, які дійсно можуть вирішувати життєві та кар'єрні проблеми та брати участь у майбутньому житті. Сьогоднішнє головне завдання - підготувати випускника такого рівня, він може знайти кілька способів вирішення проблеми, увійти до неї та мати можливість вибрати розумний спосіб довести, що його

рішення правильне.

Значною мірою вирішення цих завдань залежить не від отриманого ЗУН, а від деяких важливих додаткових якостей, щоб вказати, які поняття «здатність» та «компетенції» використовуються, що більше відповідає розумінню сучасних освітніх завдань.

"Головне завдання сучасної системи освіти – створення умов для якісного навчання. Впровадження компетентнісного підходу – це важлива умова підвищення якості освіти. На думку сучасних педагогів, саме придбання життєво важливих компетентностей дає людині можливість орієнтуватися в сучасному суспільстві, формує здатність швидко реагувати на запити часу" [36, С. 34].

Метод здібностей у системі освіти пов'язаний із сучасним особистісно-орієнтованим методом освіти, оскільки він може бути реалізований і перевірений лише в процесі конкретного учня, що виконує певну поведінку, і пов'язаний з його особистістю. Ось чому в сучасному навчальному процесі роль педагогів із професійними здібностями у навчальній діяльності студентів, яку вони організовують, стрімко зростає.

"Перш ніж характеризувати ключові та предметні компетентності, слід розібратися з поняттями «компетенція» та «компетентність». Компетенція – 1) коло питань, в яких хто-небудь добре обізнаний; 2) коло чийхось повноважень, прав. Компетентний - 1) знає, обізнаний; авторитетний в певній галузі; 2) , с.фахівець, який володіє компетентністю. Компетентність - це коло питань, явищ, в яких людина володіє авторитетністю, пізнанням, досвідом. Іншими словами, компетентність - це здатність встановити і реалізувати зв'язок між «знанням – умінням» і ситуацією" [9, С. 67].

Основними складовими є:

- Знання, які мають бути необхідною інформацією, яку необхідно знайти. Необхідну та швидкозмінювану інформацію необхідно усунути,

а учні повинні перетворити її на власний досвід діяльності;

- Знати, як здобути ці знання; вміння використовувати їх у конкретних ситуаціях;

- Адекватна оцінка-світ, вони самі, конкретні знання, їхнє становище у світі, їх діяльність непотрібні або необхідні, а також методи, які вони використовують або отримують.

"Безумовно, людина, яка втілює в собі такі якості, буде досить компетентним фахівцем. Але механізм досягнення такого результату залишається поки що не розробленим і здається досить складним. Як варіант пропонують модель психолого-педагогічного супроводу розвитку учнів, спрямованого саме на формування їх компетентності" [22, С. 331].

Зміст курсу зосереджений на формуванні в учнів дисципліни та основних здібностей, а також спрямований на те, щоб процес трудового навчання відповідав інтересам дітей, основним потребам та природним здібностям.

"Ключова компетентність – це знання, уміння і навички у комплексі зі сформованою життєвою позицією учня" [14, С. 95].

Інтегруючи навчальний процес, усі предмети залучаються до формування ключових компетентностей. Кожен предмет має свої здібності та потенціал, що сприяє створенню навчального середовища в українських школах, тобто формуванню ключових здібностей учнів.

Відповідно до предмета дослідження, нам потрібно описати види дисциплінованості у навчанні із зайнятості загальної середньої освіти.

Тому можна сказати, що основні групи та види здібностей тісно пов'язані між собою, а навчальна діяльність безпосередньо використовується для розвитку мотивації, функціональних та соціальних здібностей учнів.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА ТЕОРЕТИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

2.1. Сучасні інноваційні технології як засіб формування предметних компетентностей на заняттях трудового навчання

"Проблема формування ключових, предметних та загально-предметних компетентностей учнів завжди була і є у центрі уваги радянських та сучасних українських науковців – Байбари Т.М., Бібік М.В., Біди О.В., Бондар С.В., Вашуленка М.С., Коваль Л.М., Локшиної О.В., Онопрієнко О.В., Овчарук В.В., Пометун О.С., Пономарьової К.О., Савченко О.В., Трубачевої Т.В. та ін" [9, С. 43].

Дослідники визначили зміст основних понять «компетентність» та «компетентність», розглянули методологічні аспекти компетентності учнів та формування компетентності, зробили порівняльний опис предметної компетентності в європейській системі освіти.

Здібності-це сукупність особистих якостей учня, обумовлених його діяльнісним досвідом у конкретних соціальних та особистісно важливих сферах (уміння, знання, вміння, цінності та смислова спрямованість, здібності).

Що стосується компетентності суб'єктів, то ми найчастіше розуміємо її застосування та характер компетенції. Вони утворюються в кожному тілі, тобто вище тіла.

Виховні здібності-вимоги освіти та навчання, набір взаємопов'язаних смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок та виразів досвіду, пов'язаних із низкою реальних об'єктів учнями, необхідні для особистої та суспільно важливої виробничої діяльності.

Освітня компетентність не поширюється на всі види діяльності, в яких бере участь людина, наприклад, на дорослих експертів, а

поширюється лише на діяльність, що входить до загальноосвітніх галузей та предметів. Ці здібності відображають предметно -діяльнісний компонент загальної освіти та забезпечують повну реалізацію цілей загальної освіти.

Здібності учня - це його майбутній образ і орієнтир для його майстерності.

З метою формування ключових дисциплінарних можливостей у змісті кожної дисципліни передбачені наскрізні змістові рядки: «Безпека навколишнього середовища та сталий розвиток», «Відповідальність громадян», «Охорона здоров'я та безпека», «Підприємництво та фінансова грамотність».

Виховувати вміння учнів виконувати практичні завдання, близькі до життя, та застосовувати навички та знання до різних предметів у реальних життєвих ситуаціях-це мета наскрізної інтегрованої змістової лінії.

Процес формування дисциплінарної компетентності характеризується збільшенням студентського досвіду, всебічним врахуванням здібностей та характеру студентів, наявних знань з різних дисциплін, професійних намірів тощо, і є результатом досліджень міждисциплінарних змістових ліній.

Виховні здібності кожного загального предмета повністю втілені у всіх трьох рівнях освіти-початковій школі, базовій школі та середній (повністю) загальноосвітній школі. Вся система освіти, яка готується до роботи, завжди зосереджена на вихованні в учнів здатності виконувати трудову діяльність за ідеальних умов для реалізації технологічного процесу. Однак знання, уміння та навички, набуті учнями в процесі вивчення окремих моделей технологічних процесів, часто несумісні з реальними умовами виробництва та життя. Ця особливість висуває конкретні вимоги до змісту технічної підготовки: формування гнучких та мобільних знань та вміння застосовувати їх у нетипових ситуаціях.

По-друге, необхідно визначити необхідну та достатню кількість взаємопов'язаних реальних об'єктів дослідження, які формують знання, уміння, навички та методи діяльності, що становлять певні компетенції.

Отже, можна зробити висновок, що предметна компетентність є перспективною галуззю в науці та практиці навчальних закладів, що свідчить про те, що методи компетентності передбачають розробку моделей для випускників загальної середньої освіти за умови впровадження інноваційних прийомів навчання у навчальний процес.

2.2. Методики формування предметних компетентностей учнів на заняттях трудового навчання

"Компетентнісний підхід активно досліджується у вітчизняному та зарубіжному науково-педагогічному просторі. Загальні теоретичні положення щодо реалізації компетентнісного підходу в освіті розглядаються у роботах Заболотного В.Ф., Соколюк О.М., Жук Ю.О., Атаманчук П.О., Величко С.І., Шута А.В. Окремі питання методики формування предметних компетентностей учнів з фізики розглядаються у працях Пінчук, І. А. Чайковської, О.М. Ніколаєва" [4, С. 88].

Якщо проаналізувати підготовку студентів до оволодіння дисциплінарними здібностями, тобто вони безпосередньо беруть участь у трансформаційній діяльності, що лежить в основі цих здібностей, то бракує чіткого розуміння їх природи, структури та наукових та розумних дисциплінарних здібностей.

Оскільки здібності є складною та всебічною освітою, якщо немає комплексного плану діяльності вчителів та учнів та вміння вибрати найбільш підходяще для здійснення цього процесу, сформувати вміння неможливо. Насправді, розробка методів формування дисциплінарних здібностей буде неефективною, якщо процес формування не буде з'ясовано та враховано багато факторів.

Шляхом вирішення цієї проблеми можуть стати наступні методи формування дисциплінованої здатності учнів трудового навчання. Мета цієї методики - знайти найкращі умови для досліджуваного процесу. Це насправді проблема оптимізації, яку потрібно вирішити, вибравши найбільш розумні методи та прийоми навчання. Технологія чітка, передбачувана і відображає основні моменти будь-якого дослідження. Крім того, використання цього методу дослідження може забезпечити цілеспрямоване, послідовне та ретельне дослідження об'єкта чи процесу, що вивчається, що допомагає проаналізувати варіанти ефективної роботи та отримати кращі результати. Результати, що містяться в методології процесу формування здібностей, - це лише ті результати, які очікуються учнями у процесі підготовки, а не найвищі результати навчального процесу.

Виходячи з мети та завдань дослідження, слід розробити змістовні процедури та методи для формування академічних здібностей студентів. З точки зору методу реалізації, він є ідеалом. Це система, що поєднує цілі, зміст, процедури, а також компоненти оцінки та ефективності. Кожен компонент представлений окремою одиницею у структурі. Технологія успішно працюватиме тільки тоді, коли всі ці блоки взаємодіють, тобто коли технологія дійсно стане єдиною цілісною системою. Спосіб формування предметних здібностей має форму упорядкованого плану, який відображає мету, зміст і процес організації навчальної діяльності, включаючи умови навчання, очікуваний результат та рівень сформованості предметних здібностей учня.

Після аналізу психології, педагогіки та спеціальної літератури ми вирішили включити академічні здібності студентів як частину їх професійних здібностей, включаючи мотивацію, організаційні та контрольні здібності та риси особистості, які допомагають залучити студентів до трансформаційної діяльності. Дія над алгоритмом (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Характеристика блоків методики формування предметних компетентностей на заняттях трудового навчання

Блок	Характеристика
Цільовий блок	Уособлює ідеальний образ предметної компетентності (формування мотиваційних, організаційних і контрольних умінь в сукупності) і її сформованість. Метою даної методики являється отримання високого рівня сформованості предметних компетентностей учнів на уроках Трудового навчання.
Змістовний блок	Відображає як зміст самих предметних компетентностей, так і зміст навчання, в ході якого ці компетентності можуть бути сформовані. Предметні компетентності містять знання, вміння, технологічно значущі якості особистості, ціннісні установки (дані якості згруповані відповідно до виділеними нами компонентами предметної компетентності). Володіння цими якостями дозволить майбутньому випускнику організувати

	<p>діяльність будь-якої предметної спрямованості в відповідно до технологічних принципів.</p>
<p>Процесуальний блок</p>	<p>Включає в себе особливості організації процесу формування предметних компетентностей, використовувані форми і методи навчання. Як ми вже відзначали раніше, при різних точках зору на формування компетентностей взагалі і предметної компетентності зокрема, більшу кількість дослідників, що займаються цією проблемою, єдині в думці, що ефективне формування компетентності можливо лише в тому випадку, якщо той, якого навчають займає в процесі навчання активну, діяльну позицію, є суб'єктом пізнавальної та перетворювальної діяльності. Головним компонентом процесуального блоку виступають активні методи і форми навчання. На сьогоднішній день не існує єдиного переліку, що охоплює абсолютно всі методи активного і інтерактивного</p>

	<p>навчання. Найчастіше, кажучи про активні методи навчання, мають на увазі проблемні, дослідні, ігрові методи, методи евристичного навчання, програмованого навчання, методи з використанням інформаційних технологій, тренінги, дискусії і т.д</p>
Оцінювально-результативний	<p>У ньому відбивається підсумок реалізації трьох перерахованих вище блоків і дається оцінка її ефективності, яка розраховується виходячи із відповідності отриманого результату заявленої мети - формування предметних компетентностей учнів на уроках трудового навчання. Блок представлений системою критеріїв, показників і ознак розвитку предметної компетентності і рівнями її сформованості у учнів відповідно до компетентнісного підходу в освіті.</p>

Для формування діагностичних можливостей ми сформулювали стандарти для формування дисциплінарних можливостей (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Система критеріїв, показників та проявів розвитку
предметних компетентностей**

Критерії	Показники	Прояви
Когнітивний	<ul style="list-style-type: none"> - знання про методи, засоби перетворювальної діяльності; - знання про істотні ознаках технології, специфіку технології як способу організації перетворювальної діяльності людини; - знання про природничо-наукові основи перетворювальної діяльності. 	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомленість; обсяг, повнота, глибина знань; - якість знань: системність, міцність - здатність до переносу знань; - успішність, навчальна успішність.
Операційно діяльнісний	<ul style="list-style-type: none"> - вміння та навички використання технологічних знань; - здатність до Самоосвіти 	<ul style="list-style-type: none"> - здатність самостійно приймати рішення, розробляти і обґрунтовувати власні підходи до вирішення професійних завдань; - цілеспрямована Самоосвітня діяльність.
Особистісний	<ul style="list-style-type: none"> - технологічно значущі 	<ul style="list-style-type: none"> - цілеспрямованість;

	якості особистості	- ініціативність; - відповідальність; - самостійність; - зацікавленість.
Аксіологічний	- усвідомлене ставлення до перетворювальної діяльності і її наслідків	- готовність до прийняття відповідальності за свій вибір і наслідки своїх дій; - усвідомлення ролі перетворювальної діяльності в розвитку людини і суспільства; - гуманістична орієнтація, усвідомлення відповідальності за збереження власного здоров'я та здоров'я оточуючих

Ми виділяємо такі критерії оцінки сформованості академічних здібностей учнів: пізнання, функціонування, особистісні та аксіологічні.

Загальні показники формування компетентності суб'єктів такі:

-Значність-це конкретні обставини поглядів учнів на конкретні теми чи явища, а також виконання діяльності та підвищений інтерес до їх навчання;

- Багатий інформацією-це уявлення учнів щодо змісту предмету та його застосування у різних освітніх та життєвих ситуаціях;

- Придатність - це здатність застосовувати вивчене у сфері компетентності;

- Творче використання - це здатність трансформувати та застосовувати отримані знання в нових ситуаціях.

Запропоновані показники та ознаки є основою для визначення рівня вміння учнів формувати.

Цей метод приймає загальноприйняті методи формування чотирьох рівнів здатності суб'єкта: недостатній, початковий, достатній та успішний.

Недостатність-активний об'єкт ще не готовий професійно та грамотно самостійно ставити завдання та вирішувати їх відповідно.

Початкові обмежені рішення професійних проблем з використанням знань і навичок сім'ї.

Досить свідомості та мети, а також особистої мотивації; учні керуються поставленими цілями, обирають метод вирішення проблеми та контролюють правильність та точність своєї поведінки.

Успіх-високий ступінь усвідомлення та зосередженості, сильна громадянська позиція та моральне ставлення; творчі методи визначення форми дії та її змісту; оригінальність та креативність для забезпечення наявності таких навичок, як точність, ефективність та своєчасність.

Результати трудового навчання завжди і неминуче відрізняються через різні умови впровадження. Це можуть бути фактори, які прискорюють або уповільнюють просування індивіда до досягнення мети, і надають людині різні можливості для реалізації свого потенціалу. Так само успіх формування здібностей суб'єкта залежить від багатьох умов, які можуть вплинути на характер діяльності, вказати на масштаби явища та вплинути на тривалість процесу. Тому важливо не тільки знати, але й вміти створювати найкращі умови навчання для максимальної дисциплінарної спроможності майбутніх експертів.

Метод формування дисциплінарних здібностей студентів на

курсах трудового навчання - це система взаємопов'язаних компонентів, ефективна за певних умов навчання:

необхідно створити освітні умови, які можуть стимулювати безперервні інновації та дослідження та розвиток особистості учнів (через особистісно орієнтовану взаємодію між учнями та вчителями; створити комфортні умови та гарну психологічну атмосферу в класі;

Зміст освіти має бути ретельно відібраний відповідно до поточного рівня академічних здібностей учнів (підручники, які будуть вивчатися, повинні відповідати інтелекту, віковим та психологічним особливостям учнів, а також особливостям мови та мовлення);

Необхідно стежити за динамікою рівня сформованості академічних здібностей та враховувати результати при плануванні подальших навчальних заходів. Тільки так вчителі можуть мати можливість ефективніше керувати навчальним процесом учнів, виявляти та конструктивно та коректно коригувати свою роботу);

На основі вибору змісту, форми, методу та засобів навчання здійснить найкращу міждисциплінарну інтеграцію.

Щоб зрозуміти поняття "інтегрованого навчання", важливо пояснити, що таке інтеграція.

"Інтеграція – це процес взаємодії, об'єднання, взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозближення, відновлення єдності двох або більшої кількості систем, результатом якого є утворення нової цілісної системи, що набуває нових властивостей та взаємозв'язків між оновленими елементами системи" [22, С. 67].

Якщо будуть запроваджені додаткові курси професійної підготовки, процес навчання студентів на курсах трудового навчання стане інтегрованим. Зміст предмета повинен містити дані з різних галузей знань, що відображають існуючий зв'язок між галуззю науки та трудовим навчанням. Дисциплінарну діяльність слід розглядати крізь призму природознавства та соціально-культурних методів, тобто зв'язок

між дисциплінами активізується засвоєнням знань та пізнавальним інтересом.

Вчителі трудового навчання обізнані з науково-методичними питаннями, формують у учнів дисциплінарні здібності в процесі роботи, тобто культивують соціальні та трудові здібності учнів як сукупність взаємопов'язаних рис особистості, необхідних їм для здійснення виробничої діяльності у реальній роботі .

Він досяг цього наступними способами:

- Мотивація навчальної діяльності, мотивація вдосконалення якої є домінуючою;
- Розвиток пізнавальної незалежності;
- оволодіти загальноприйнятими методами роботи;
- Створіть уяву та простір уяви;
- Формування та розвиток творчості;
- Формувати досвід самоосвіти;
- Відповідати вимогам та потребам учнів;
- Створити умови для розвитку та самореалізації учнів;
- Отримати продуктивні знання, уміння та навички;
- Використовувати набуті здібності на практиці;
- Виховувати потребу у додаткових знаннях протягом усього життя;
- Стимулювати пізнавальний інтерес та стимулювати попит учнів на творчість.

У процесі навчальної діяльності необхідно використовувати інтерактивні методи та вміння, оскільки вони універсальні для розвитку дисциплінарних здібностей, формують навички колективного вирішення проблем та сприяють стимулюванню особистих якостей учнів.

Викладачі дотримуються певних вимог до структури курсу та використовують елементи інтерактивної технології, а саме: мотивацію; вводять та оголошують тему та заплановані результати навчання;

надають необхідну інформацію; основну частину інтерактивних вправ курсу; оцінюють результати, підсумовують накопичити досвід і уроки.

Навчальна програма повинна захоплювати студентів, стимулювати їх інтерес та мотивацію, навчати їх самостійно мислити та діяти, а також підвищувати їх інтерес до трудового навчання.

На етапі активізації мотивації та базових знань навчальної діяльності необхідно використовувати такі навички, як «так-ні», «ланцюжок» та «збирання намиста». Вивчаючи тему «вишивка як вид декоративно-ужиткового мистецтва» у п'ятому класі, рекомендується використовувати форму роботи - «збирання намиста». Учні отримають картку з текстом із відсутніми рукошитними іменами, які необхідно ввести у пропущені пробіли.

Під час виконання цього завдання учень працює на швидкості, яка йому підходить, виконуючи стільки, скільки він може-це особисте завдання. Це створює найкраще психологічне та навчальне середовище для досягнення освітніх цілей.

Навики, які також варто використовувати, - це змусити учнів здивувати, здивувати та зацікавити змістом знань та процесом здобуття знань, підкреслити парадокс подій та явищ та створити проблемні ситуації. Це бесіда, оповідання вчителя, що використовує прості інтерактивні прийоми та чіткі презентації («мікрофон», «мозковий штурм» уявної ходьби тощо).

Використання інтерактивної технології може бути забезпечене за умов масштабних організацій трудової діяльності в парах і групах. Наприклад, ви можете використовувати техніку «порожня пила», щоб вивчити тему «будівельні матеріали та їх вибір» у 7 класі. У цей період кожна група дівчат отримає окреме завдання - дослідження щодо волокон тварин (шовк та вовна) .

Наступне завдання групи - познайомити інших учнів із класом і лише познайомити з аспектами проблеми, яку вони досліджують.

Використання таких технологій розвинуло психологічні та практичні напрямки, заохочуючи учнів до ініціативи та розвитку академічних та творчих здібностей.

"Підвищити активність учнів у самостійному отриманні знань, придбанні навичок здійснення практичної діяльності можна шляхом впровадження проектної технології, яка основана на використанні проблемних, дослідницьких методів. Учні розробляють дослідницькі, інформаційні, практико – орієнтовані проекти різної тематики. Спираючись на головні принципи у реалізації даної технології: самостійність, діяльність, результативність" [29, С. 43].

Важливо проводити курси у формі набуття знань "на місці", тобто трансформувати їх у дебати, ігри, творчі лабораторії, короткі поїздки тощо. На практиці впровадження нестандартних форм курсів допомагає вирішенню методологічних проблем, найпоширенішими з яких є узагальнення знань та систематичні курси:

- Курсовий тур країною майстрів (одночасне вивчення будови швейних машин);
- Урочний журнал класу «Від ремесла до творчості», «Твій талант, Україно!»;
- Курсовий конкурс (складання найкращої вибірки);
- Демонстрація курсу (демонстрація виробу ручної роботи).

Готуючись до таких курсів, студенти повинні проводити багато дослідницької, дослідницької та творчої роботи, яка допомагає їм реалізувати себе та підвищити свою самостійність та пізнавальну діяльність.

Перед виконанням справжньої роботи "Приготування бутербродів. П'ятий клас встановив сендвіч -стіл. Було оголошено конкурс" Найсмачніший бутерброд ". Кожна команда має завдання придумати назву своєї страви та відобразити її.

Вивчаючи такі теми, варто скористатися робочою формою типу

«віртуальний тур»: «дизайн виробу», «технологія виготовлення виробів для вишивання». Зазвичай такі курси містять ілюстрації, фотографії, схеми та таблиці та супроводжуються виконанням музичних творів. Використання творів у такій формі може формуватися в навчальних здібностях учнів та виховувати естетичну привабливість.

Таким чином, формування дисциплінарних здібностей може дати повноцінну гру природним здібностям дитини: здатність висловлювати та застосовувати різні думки та неординарні ідеї на практиці, здатність відкривати себе у світі та здатність відкривати світ, а також зробити свій вибір ». Академічні здібності Формування та розвиток роботи слід систематично здійснювати у кожному класі.

Тому основною метою курсу є формування особистості студентів, розвиток наукового світогляду, талантів та здібностей, тобто формування та розвиток життєвої компетентності.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

3.1. Формування предметних компетентностей засобами проектної технології на заняттях трудового навчання

"Велике значення для розробки теоретичних основ проектної діяльності мають праці таких науковців Коберник О.В., Матяш Н.С., Лернер П.В., Пахомова Н.О., Сидоренко В.П., Симоненко В.О., Яшук С.П. Теоретико-методологічні основи проектної діяльності розроблені у працях Дж. Джонса, Дитриха Я.В., Раппапорта А.П., Розина В.Ю., Сазонова Б.Б., Сидоренка В.О., Слюсаренка С.Г., Фрика Р.О., Хилла П.П. Проектна методика має своє історичне підґрунтя у світовій педагогіці, значний внесок для її розвитку зробили вітчизняні (Блонський П.П., Каганова Е.С., Шацький С.О.) та зарубіжні (Дью Д, Тюберг С.) педагоги-психологи" [4, С. 345].

"Проектна діяльність – одна з найперспективніших складових освітнього процесу, тому що створює умови творчого саморозвитку та самореалізації учнів, формує всі необхідні життєві компетенції, які на Раді Європи були визначені як основні в ХХІ столітті" [36, С. 245].

"Проектно-технологічна компетентність – це здатність учня застосовувати знання, уміння, навички в процесі проектної технологічної діяльності для виготовлення виробу (або надання послуги) від творчого задуму до його втілення в готовий продукт (послугу) за обраною технологією" [36, С. 246].

Здатні орієнтуватися в інформаційному просторі, бачити проблеми та приймати рішення, знання систематизуються, і вони самостійно набуваються методами проекту. Основою методу проекту є виховання в учнів критичного мислення, самостійної творчої діяльності,

пізнавальних навичок та вміння самостійно конструювати знання. Цей метод завжди зосереджений на самостійній діяльності, яку учні здійснюють протягом певного періоду часу-пари, окремі особи, групи.

У процесі реалізації студентами творчих проектів ми розглянули роль учителів:

- Поспостерігати за процесом виконання домашніх завдань учнів;
- Консультація та допомога у виборі проектів;
- Підтримувати робочу атмосферу в класі;
- Мотивувати та допомагати учням у навчальній та трудовій діяльності;
- Аналізувати та узагальнювати роботу окремих учнів;
- Оцінка творчої проектної діяльності на кожному етапі реалізації.

Завдання курсів трудового навчання студентів з проектно-технічної діяльності:

- Використовувати різні методи та форми для проведення самостійної, пізнавальної та практичної роботи;
- Організація творчої, дослідницької та самостійної діяльності учнів;
- Сприяти інтелектуальному розвитку студентів на курсах трудового навчання;
- Встановити ділові зв'язки між учнями та вчителями.

У табл. 3.1 Ми висунули та проаналізували основні чинники методології трудового навчання.

За основними характеристиками взаємодії між учнями та вчителями та іншими учнями її можна поділити на індивідуальну, парну та групову трудову підготовку. Щоб вчителі та студенти активно брали участь у предметній взаємодії, досягали єдності та цілісності функцій навчання, освіти та розвитку, а також створювали хороші умови навчання. Важливою складовою організації методології трудового навчання є методи навчання - матеріали, інформація та ідеальні засоби,

які використовуються у проектуванні та технічній діяльності її основного органу - студентів та викладачів.

Таблиця 3.1

Основні чинники методики проведення занять трудового навчання

Чинник	Вид, форма
Методи навчання за зовнішньою формою прояву	Словесні, наочні, практичні
Методи навчання за внутрішньою формою прояву	Репродуктивні, пояснювально-ілюстративні, частково-пошукові, проблемні, дослідницькі
Організаційні форми навчання	Групові, парні, індивідуальні
Засоби навчання	Матеріальні й інформаційні, ідеальні

До матеріально-інформаційних методів трудового навчання належать навчальне обладнання, навчальні елементи та методичні комплекси (паперові та електронні підручники, зошити, посібники, довідники тощо), навчальні матеріали (інструкції, програми, таблиці, алгоритми) тощо. Вони покликані викликати інтерес та заохотити відповідні практичні дії. Ідеальним засобом для трудового навчання студентів є їхній освітній досвід, особистісні ключі та рівень здібностей, характер, активність та особисті здібності та якість, що формуються та розвиваються в процесі проектно-технічної діяльності. Ідеальний інструмент втілений у різних типах графічних зображень об'єктів роботи, конструкцій та технічних документів. Для формування конструкторських та технічних можливостей важливий метод навчального проектування та технічна діяльність учнів, які є предметом цієї методики навчання. Ці методи поділяються на теоретичні та емпіричні (табл. 3.2)

Таблиця 3.2

Методи навчальної проектно-технологічної діяльності

Теоретичні	Емпіричні
Мисленні операції	Вивчення інформаційних джерел
Аналіз і синтез систем знань	Спостереження
Виявлення суперечностей	Опитування
Визначення проблем	Маркетингові дослідження
Порівняння виробів-аналогів	Художнє моделювання
Побудова гіпотез	Конструювання
Аналіз альтернатив	Тощо
тощо	

І навпаки, деякі методи навчального проектування та технічної діяльності включають методи вираження внутрішньої сутності та методи зовнішнього вираження, включаючи методи моделювання, як показано в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Методи моделювання

Методи за внутрішнім проявом	Методи за зовнішнім проявом
Фокальних об'єктів	Генерування й оприлюднення
Фантазування й експериментування	альтернатив
Комбінування у процесі створення нових форм об'єктів і	Ділові ігри
компонування з доповненням власних елементів	Мозковий штурм (колективне генерування ідей)
Ідеальності в проектуванні	Діалог, обмін думками
	Експертна оцінка

"Основними чинниками проектно-технологічної системи трудового навчання є визначена реальна соціокультурна проблема та відповідна проблематика, що передбачає розв'язання низки завдань у

межах визначеного часу, поступово і послідовно переходячи від розв'язання одного завдання до іншого, аж до досягнення очікуваного результату – виготовлення особистісно й соціально значущого виробу. Отже, процес трудового навчання складається з низки навчальних завдань, розв'язуючи які учні реалізують завершений цикл проектно-технологічної діяльності: від задуму до його реалізації" [22, С. 188].

Ці завдання відрізняються за змістом та характером діяльності, але вони взаємопов'язані. За структурою проектно-технічної діяльності ми виділили такі основні проектно-технічні групи завдань: - інформація та дослідження; - дизайн (художньо-технічне проектування);- технологія; - відбиття та оцінка. Для того, щоб обрати правильний продукт і створити його у спосіб, що викликає інтерес та задоволення, необхідно вивчити потреби продукту, визначити вигоди від нього, вивчити можливості, наявність відповідних ресурсів (фінанси, матеріали, час) і проконсультуйтеся з вчителями, батьками та майстрами вишивання. Зачекайте разом, тобто проведіть невелике маркетингове дослідження.

Мінімаркетингове дослідження-це збір, обробка та аналіз інформації для визначення потреб та побажань потенційних користувачів певних продуктів. На основі отриманих даних та їх аналізу приймайте відповідальні рішення у процесі створення продуктів. Анкети або інтерв'ю сприяють невеликим маркетинговим дослідженням. Ці методи є інструментами для проведення розслідувань. Для невеликих маркетингових досліджень має бути не більше десяти питань.

Орієнтовний перелік об'єктів проектно-технологічної діяльності студентів - це творчі та освітні проекти студентів, які можуть бути виконані з використанням будь-якої з технологій, представлених у змісті програми, з відповідним підбором планування роботи, будівельних матеріалів, необхідних для створення виробу з Найкреативніша ідея до її реальної реалізації.

Формування змісту студентської технічної діяльності на курсах

трудового навчання ґрунтується на об'єктах проектної діяльності, а не на технологіях, передбачених попередніми проектами. Це дозволяє використовувати різні основні та додаткові технології для одночасного проектування та виробництва одного і того ж виробу, що особливо зручно у класах, які не згруповані.

Результатом проектно-технічної діяльності студента має стати проект (розроблений та виготовлений продукт чи послуга). Тому учні 5-6 класів освоюють 6-10 проектів, а учні 7-8 класів освоюють 4-6 проектів (плюс 2 проекти з домашньої техніки та самообслуговування 5-8 класів).

Кількість годин на освоєння проекту визначається вчителем незалежно від складності виробу та технології обробки, що використовується у виробничому процесі.

У цьому випадку один і той же прийом можна використовувати до двох разів у класі. У класах, які не згруповані, під час вибору об'єктів проектування та технічної діяльності слід спланувати принаймні дві основні техніки. Це необхідно для того, щоб студенти мали рівні можливості вибору технологій із робочих місць технічного та сервісного типу.

Фактичним результатом студентського проекту має бути:

Корисно для сімей, сімей, класів, шкіл та громад;

Особисті цінності;

Володіє підприємницьким потенціалом або соціально орієнтований.

Усі предмети кожного класу (зображення виробів, невеликі маркетингові дослідження-ескізи, креслення, схеми, креслення), технічні характеристики їх творів тощо повинні відображатися в робочих зошитах учнів, а сама готова робота повинна бути використано як очікувалося.

Ці технології представлені у вигляді переліку технологій обробки

різних матеріалів, і вчителі та студенти спільно обирають найбільш підходящу техніку для проектування виробництва продукції.

Вищезгадана технологія використовується як основне застосування кожного класу. Однак при виготовленні продукції використовуються додаткові технології або технології обробки матеріалів. Інші технології та технології можуть перевищувати цей перелік.

Приблизний алгоритм роботи вчителя складається з таких послідовних кроків:

1) Вчителі та учні спільно підбирають об'єкти дизайну з урахуванням здібностей та інтересів учнів, а також можливості логістики шкільної майстерні;

2) Дослідити (метод конструювання) та перевірити форму або дизайн виробу;

3) Дослідити та вибрати матеріали та визначити необхідний технологічний процес для виробництва продукції;

4) Розробка технічної документації, необхідної для виготовлення проектних креслень, ескізів, технічних креслень, креслень, схем тощо.

5) Виконати заплановану роботу.

Алгоритм має на меті сформувати у учня суб'єктивну позицію (інтерактивність та ініціативність) у процесі навчання, а це означає, що він та його однокласники та вчителі беруть участь у побудові власної освітньої траєкторії. Метод проекту є основним засобом такої діяльності учнів.

Під час проектної діяльності під дослідженням розуміють визначення форми виробу, компоновання компонентів, колірну гамму чи декоративний дизайн тощо. Основним методом проектування 5-го класу слід вважати метод фантазії, 6-й клас-метод біологічної форми, 7-й клас-метод фокусного об'єкта та 8-й клас-метод об'єднаних елементів.

Технологія проекту допомагає людям успішно формувати

академічні здібності в майбутньому житті: інформацію, спілкування, соціальну взаємодію, здібності, пов'язані з навичками навчання протягом усього життя, та життя в полікультурному суспільстві. Найголовніше, що технологія проекту - це головним чином реалізація творчого потенціалу студентів.

Діти вивчають усі прийоми вирішення проблем, використовуючи методи навчання проекту-від запитання до результатів.

Діяльність проекту дає можливість враховувати регіональні та національні умови у навчальному процесі та дає змогу кожному студенту брати участь у позитивному пізнавальному процесі. Наприклад, зміст програми трудового навчання спрямований на виявлення та розвиток здібностей дітей до різних видів декоративно-ужиткового мистецтва: в'язання, традиційної вишивки, виготовлення сувенірів тощо.

Проект 9 класу проводиться з урахуванням технології та відповідних знань, умінь та навичок, якими учні попередніх класів вже оволоділи. Освітня цінність відомих поєднань технологій полягає в тому, що необхідно враховувати наслідки цієї «комбінації»: характеристики організації праці, пов'язані із комплексним використанням технологій, послідовністю окремих операцій та застосуванням раніше вивчених технологій на вищих рівнях кваліфікації.

Під час проектування учні дев'ятого класу повинні зробити необхідні креслення або інші докладні зображення (схеми, ескізи, технічні креслення, візерунки тощо), які необхідні для вибору проєкції. У разі необхідності учні вносять необхідні зміни до виконаних малюнків чи інших зображень.

Вчителі також можуть запропонувати учням вивчити інші методи колективного творчого пошуку, такі як: синтез елементів, зустрічі з ідеями, мозковий штурм тощо.

Вибір та дослідження на основі матеріалів слід розуміти як діяльність учнів, зосереджену на незалежних дослідженнях різних варіантів виготовлення виробів з різних матеріалів.

У вищезгаданій дійсній проектній діяльності учні сформували набір особистих цінностей, суджень та установок, які слід розуміти як здатність суб'єкта. Це пояснюється додаванням власного досвіду проектування та технічних знань, умінь та навичок.

Вивчення технічних понять, теоретичних матеріалів та формування відповідних навичок здійснюються у порядку, визначеному вчителем, з урахуванням здібностей та особистих особливостей учнів, залежно від обраної технології та відповідно до очікуваних результатів навчання.

Методика організації проектно-технічної діяльності вчителів початкових класів та учнів базується на наданні можливостей реалізувати інтереси та побажання кожного учня.

Тому їх мотивація до самореалізації продовжує розвиватися та підтримуватися, що визначає ефективність їх дисципліни та процесу формування технічних можливостей.

Завдання розвитку досвіду формулювання теми та мети освітнього проекту (може бути використано при вивченні теми «вишивка як вид декоративно-ужиткового мистецтва» у 5 класі):

1. Фантазія. Розробіть можливі теми для зображеного проекту.
2. Фантазія. Поясніть можливу мету використання вишивки для виготовлення зображеного виробу.

Запропонований метод мобілізує інтелект, емоції та волевиявлення учнів як окремих осіб. Це відкрита та незбалансована система, яка має на меті створити умови навчання для здійснення творчої діяльності для її активних учасників-учителів, учнів, батьків, громадськості та фахівців. В інтелектуальному дусі та партнерській співпраці, через навчальні обміни, студенти самостійно формують власну діяльність та створюють

персоналізовані освітні продукти.

В результаті такого типу навчання студенти усвідомлюють можливості декількох варіантів вирішення будь-якої проблеми та прогнозують результат прийняття відповідальних рішень.

Завдання розвитку дослідницького досвіду з різних джерел інформації (може бути використано для дослідження п'ятого класу «Вишивка як вид декоративно-ужиткового мистецтва»):

Введіть на зображенні джерело інформації, що використовується для оформлення вишивальних виробів.

Що спільного між оздобленням виробів, зображених у різні історичні періоди? Який символ використовується для прикрас?

Ці назви описують джерело інформації про мистецтво вишивання. Чого можна навчитися з цих ресурсів?

До якого етнографічного регіону належить зображений фрагмент вишивки?

5. Опишіть зображений фрагмент сучасної вишивки на цю тему:

Згідно з одним визначенням, назва вишивального малюнка на зображеному фрагменті:

Тому сучасне дизайнерське та технічне трудове навчання є експериментальною платформою для застосування знань, умінь та навичок, освоєних у початкових класах, до різних дисциплін. Його зміст руйнує стереотип трудового навчання як середнього предмета в сучасній системі освіти. Трудове навчання не має інтелектуального навантаження і з цієї причини виключається із системи шкільної освіти.

Дослідження показали, що цей метод викладання трудового навчання успішно сформував дизайн дисципліни та технічні можливості звичайних учнів середньої освіти, координував їх практику, інтелект та духовне мислення та забезпечив самореалізацію кожного учня з будь-яким рівнем природних здібностей. Умови та підвищення престижу предметів трудового навчання та вчителів у системі освіти.

3.2. Розробка методики проведення занять трудового навчання з метою розвитку предметних компетентностей

"Найбільш точним, на нашу думку, поняття «урок» є формулювання, запропоноване В.О. Сластьоніним: «Урок – це така організаційна форма навчання, за якої вчитель упродовж точно визначеного часу керує колективною пізнавальною діяльністю постійної групи учнів з урахуванням особливостей кожного з них, використовуючи засоби і методи роботи, які створюють сприятливі умови для того, щоб усі учні оволодівали основами навчального предмета безпосередньо в ході заняття, а також для виховання і розвитку пізнавальних здібностей і духовних сил школярів" [14, С. 321].

"Визначення поняття «сучасний урок» у педагогічній літературі останніх років зробив і Ю. А. Конаржевський. На його думку, сучасний урок – це насамперед урок, на якому вчитель уміло використовує всі можливості для розвитку особистості учня й активного розумового зростання, глибокого й осмисленого засвоєння знань, для формування її моральних основ" [29, С. 90].

Спробуємо визначити, якими мають бути сучасні курси трудового навчання при впровадженні методів компетентності. І навпаки, метод здатності є центром навчального процесу, тобто формування та розвитку особистісного ключа (базового) та предметних здібностей.

Спробуємо окреслити завдання, поставлені вчителем для підготовки до сучасного класу трудового навчання:

Підвищити ентузіазм учнів;

Творчо та ефективно застосовувати набуті знання та досвід на практиці;

Використовувати суб'єктивний досвід учнів;

Виховувати вміння учнів отримувати, розуміти та надалі використовувати корисну інформацію з різних джерел;

Чітке впровадження в оптимізацію та організацію кожного класу;
Ефективність контролю, взаємоконтролю та самоконтролю в процесі навчання;

Удосконалювати творчі здібності учнів та їх самостійну роботу;

Розвивати комунікативні та соціальні навички учнів;

Формування особистості та моральних цінностей;

Створіть успішну ситуацію.

Ми можемо зробити висновок, що найкращий спосіб впровадження методів компетентності у трудове навчання - це поєднання цього взаємодоповнення з широким спектром очікуваних змін та технічних елементів (табл. 3.4 та 3.5):

- Технологія формування творчої особистості;
- Новітні інформаційні технології;
- Технологія проектування.

Таблиця 3.4

Інтерактивні методи трудового навчання для учнів 5-6 класів

Метод	Мета	Правила
Мікрофон	Оперативне залучення до діяльності, взаємодії, актуалізації опорних знань.	Необхідно поставити запитання, запропонувати уявний мікрофон (олівець); відповідає тільки той, хто має “мікрофон”. Учитель може підсумувати роботу.
Мозковий штурм	Вироблення спільними зусиллями кількох рішень конкретної проблеми,	1. Кажіть усе, що спаде вам на думку. 2. Не обговорюйте і не критикуйте

	збирання якомога більшої кількості ідей протягом обмеженого часу.	висловлювання інших. 3. Можна повторювати ідеї. 4. Розширення запропонованої ідеї заохочується.
Незакінчене речення	дати учням можливість оцінити зміст і діяльність на уроці, вчителю – отримати зворотний зв'язок, який фіксує найбільш важливі для учнів моменти заняття.	Незакінчене речення може бути усним і письмовим. Воно має пропонувати підсумкові рефлексивні форми. Приклад: 1. Для мене важливим було... 2. Сьогодні я навчився.... 3. Мені хотілося б навчитися.....

Таблиця 3.5

Інтерактивні методи трудового навчання для учнів 7-9 класів

Метод	Мета	Правила
Дебати	Всебічний аналіз і обговорення проблеми, яка не має простого розв'язання.	Для проведення дебатів спочатку формулюють певну проблему чи запитання, наприклад: “Телебачення: «за» і «проти»”. Учасникам пропонують зайняти певну позицію з цієї проблеми. Відтак упродовж визначеного часу вони формулюють

		аргументи на захист своєї позиції і вибирають того, хто виступатиме від імені групи. Речники обмінюються промовама, а після цього кожній команді дається можливість спростувати аргументи опонентів.
Ротаційні трійки	Сприяє активному, ґрунтовному аналізу й обговоренню нового матеріалу з метою осмислення, засвоєння, закріплення його.	<p>Розробіть різноманітні питання, аби допомогти учням почати обговорення нового або роз'ясненого матеріалу. Використовуйте переважно питання, що потребують неоднозначної відповіді. Об'єднайте учнів у трійки. Розмістіть трійки так, щоб кожна з них бачила трійку праворуч і трійку ліворуч. Разом усі трійки мають утворити коло.</p> <p>Поставте кожній трійці відкрите питання (однакове для всіх). Кожен у трійці має відповісти на це питання по черзі.</p> <p>Після короткого обговорення запропонуйте учасникам розрахуватися від 0 до 2. Учні з номером 1 переходять до наступної трійки за годинниковою стрілкою, а учні з номером 2 переходять через дві трійки проти годинникової стрілки. Учні з номером 0</p>

		<p>залишаються на місці й є постійними членами трійки. Результатом буде зовсім нова трійка.</p> <p>Ви можете змінювати трійки стільки разів, скільки у вас є питань. Так, наприклад, коли проходить три ротації, кожен учень зустрічається із шістьма іншими учнями.</p>
Карусель	<p>Одночасне включення всіх учасників в активну роботу з різними партнерами (групами).</p> <p>Передбачає: підбір аргументів кожним учасником на задану тему; вислуховування одним учнем достатньо великої кількості однокласників; пошук нових аргументів, прикладів для підсилення власної позиції, результатів роботи групи.</p>	<p>А) 1. Розставте стільці для учнів у два кола.</p> <p>2. Учні, що сидять у внутрішньому колі, розташовані спиною до центру, а в зовнішньому — обличчям. Таким чином, кожен сидить навпроти іншого, висловлює і вислуховує свої ідеї (аргумент, приклад).</p> <p>3. Внутрішнє коло нерухоме, а зовнішнє — рухливе: за сигналом ведучого всі його учасники пересуваються на один стілець вправо і виявляються перед новим партнером з яким повторюють ту саму процедуру. Мета — пройти все коло, виконуючи поставлене завдання.</p> <p>Б) При організації роботи в групах, необхідно "пускати по колу" результати роботи кожної групи (заповнений аркуш, створена</p>

		таблиця, намальований сюжет тощо) для поповнення новими ідеями, поглиблення новим змістом тощо.
Два-чотири – всі разом	Навчає вести переговори і робити вибір.	Задайте учням питання для обговорення, дискусії тощо. Об'єднайте учнів у пари і дайте час для обговорення завдання і прийняття узгодженого рішення. Попередьте, що пари обов'язково мають досягти згоди (консенсусу) щодо відповіді або рішення. Об'єднайте пари в четвірки і обговоріть попередньо досягненні рішення щодо поставленої проблеми. Прийняття спільного рішення є обов'язковим. Об'єднайте четвірки в більші групи і дайте час на обговорення питання, узгодження позицій і вироблення спільного рішення.

При організації курсів трудового навчання найбільш поширеними є комбіновані курси. Він має дві або більше еквівалентних освітніх цілей, тому його структура може змінюватись залежно від типу курсу та поєднання його структурних елементів.

Комбіновані курси зазвичай будуються за такими схемами: 1) реалізація базових знань та життєвого досвіду студентів; 2) інформування про тему курсу, цілі та завдання та мотивацію навчальної та трудової діяльності студентів; 3) дослідження нових матеріалів; 4) початкова фіксація; 5) фактична робота; 6) резюме. Окрім засвоєння

знань, такі курси також передбачають навчання студентів практичним навичкам та вмінням обробляти будівельні матеріали та розробляти творчі проекти. Розглянемо кожен етап курсу повніше (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Етапи уроку та особливості їх реалізації

Етап уроку	Особливості його реалізації
<p>Актуалізація опорних знань і досвіду учнів (перевірка раніше вивченого матеріалу)</p>	<p>З першої хвилини уроку важливо включити учнів в активну навчальну діяльність. Якщо урок розпочати енергійно, по-діловому, то ця діловитість збережеться до кінця заняття. Вибір прийомів залежить від поставленої мети для цієї частини уроку. Це може бути повторення і закріплення знань, навичок і вмінь. На уроках з трудового навчання на цьому етапі вчителі нерідко проводять технологічні диктанти, розв'язують кросворди тощо. Здебільшого напочатку уроку перевіряють домашні письмові, графічні і практичні роботи. Перевірка раніше вивченого матеріалу має поєднуватись з актуалізацією (відтворенням, оживленням в пам'яті) опорних знань, навичок і вмінь. З цією метою після перевірки домашнього завдання або безпосередньо перед вивченням нового матеріалу вчитель ставить перед класом ряд запитань за матеріалом, який вивчався раніше і повинен стати опорою для засвоєння нових понять. Наприклад, перед вивченням такого конструкційного матеріалу як фанера, ДВП та ДСП, учні пригадують будову деревини, породи деревини тощо. Ці знання учитель уточнює, поглиблює, виправляє і на їх основі підводить учнів до глибокого</p>

	осмислення суті даних конструкційних матеріалів.
Повідомлення теми, мети і завдань уроку	Тему кожного уроку учитель повідомляє на початку заняття або при переході до роботи над новим матеріалом. Якщо основний метод навчання на уроці – розповідь, доцільно повідомити його план. В умовах сучасної школи, коли учнів широко залучають до самостійного набування знань, оволодіння вміннями і навичками творчого застосування їх на практиці, важливо повідомляти освітню мету і завдання кожного уроку. Учні повинні добре знати, якого результату вони мають досягти на уроці під керівництвом учителя і будуть прикладати необхідні для цього вольові зусилля. Мету і завдання учням можна повідомити по-різному: як проблему, яку слід вирішити на початку уроку, як серію задач, які будуть розв’язуватись у ході роботи. Повідомлення теми, мети і завдань уроку сприяє підвищенню організаційної чіткості і цілеспрямованості уроку.
Мотивація навчальної діяльності учнів	Під мотивом учіння розуміють внутрішні імпульси, які спонукають учнів до активної навчально-трудової діяльності, спрямованої на засвоєння і успішне застосування знань, навичок і вмінь. Під мотивацією розуміють застосування різних способів і засобів формування в учнів позитивних мотивів і через них – позитивного ставлення до навчання. Способи мотивації можуть бути різні: повідомлення учням практичної, теоретичної чи соціальної значимості виучуваного матеріалу, створення проблемної ситуації, створення ситуації успіху, встановлення

	<p>учнями далеких і близьких перспектив у навчанні. Але найбільше значення має інтерес до знань і до процесу їх набування. Найкращим засобом формування в учнів інтересу є правильна організація навчально-виховного процесу, яка передбачає широке залучення учнів до активної участі в здобуванні знань і їх застосуванні. Важливим засобом мотивації є авторитет учителя, особливо в початкових класах, де учні схильні наслідувати поведінку вчителя, його ставлення до своїх обов'язків, взаємин з учнями і дорослими тощо</p>
<p>Вивчення нового матеріалу</p>	<p>Першим етапом процесу засвоєння є сприймання учнями навчального матеріалу. Найбільш успішно цей процес забезпечується правильним поєднанням усного викладу з самостійною роботою учнів з підручником і наочними посібниками. Іноді вчителі роблять вступне пояснення за матеріалом декількох уроків, після чого організовується праця з підручником і дидактичними матеріалами. При такому попередньому сприйманні усного повідомлення учні усвідомлюють і запам'ятовують основні факти, події, ознаки, властивості предметів, явищ, процесів, відомості про те, коли, що і як відбувалось, до яких наслідків привело. Цей матеріал потребує дальшої логічної обробки – аналізу, порівняння, узагальнення. Помічено, що пізнавальна активність учнів підвищується, якщо під час вивчення учитель періодично звертається до них з запитанням</p>

або завданням. На одні з цих запитань можуть відповісти учні, на інші, складніші за змістом, відповідає сам учитель. Щоб посилити запам'ятовування, учитель фіксує увагу дітей на тих елементах, які потребують міцного засвоєння. Вивчення нового матеріалу поєднується із застосуванням аудіовізуальних засобів навчання. При первинному сприйманні тексту підручника учні усвідомлюють основний план його змісту, з'ясовують, про що йдеться в тексті, які його основні пункти і зміст окремих пунктів. Після первинного ознайомлення з новим матеріалом і усвідомленням зовнішніх ознак та властивостей об'єктів учитель організовує поглиблене його вивчення, спрямоване на розкриття всебічних внутрішніх зв'язків і залежностей між предметами і явищами. Це заглиблення в суть явищ, процесів називається осмисленням знань. Воно передбачає насамперед розкриття внутрішніх закономірних зв'язків і відношень між об'єктами вивчення або в середині об'єктів, між їх складовими елементами. Основними прийомами і операціями в осмисленні є аналіз і синтез, абстрагування і конкретизація, порівняння і узагальнення, застосування логічного і генетичного (історичного) підходу, моделювання і системного аналізу, розв'язання евристичних завдань і пізнавальних задач тощо. Важливо навчити учнів самостійно користуватися цими мислительними прийомами і операціями, теоретичними методами і прийомами

	навчального пізнання.
Первинне закріплення	Під закріпленням розуміють узагальнення, мислене виділення яких-небудь властивостей, які належать певному класу предметів; перехід від одиничного до загального. При цьому здійснюється систематизація знань, тобто така мислительна діяльність, в процесі якої виучувані об'єкти організуються в певну систему на основі вибраного принципу. Первинне закріплення може здійснюватися різними способами: усне опитування, складання таблиці, розв'язування кросвордів, технікотехнологічних задач тощо.
Практична робота	Цей етап уроку передбачає проведення вступного інструктажу, під час якого вчитель ознайомлює учнів із завданнями практичної роботи, повторює з учнями правила техніки безпеки, визначає основні етапи виконання практичного завдання. Самостійне виконання учнями практичної роботи здійснюється під контролем і з допомогою учителя. Учні виконують практичне завдання індивідуально, попарно, ланками, бригадами, групами – залежно від кількості комплектів необхідного обладнання та завдань роботи. Учитель спостерігає за роботою учнів, старанністю і акуратністю, при необхідності допомагає, спрямовує їх діяльність у потрібне русло з урахуванням їх індивідуальних особливостей. У процесі виконання практичної роботи вчитель в разі допущення учнями однотипових помилок проводить поточний інструктаж. По завершенню практичної роботи проводиться підсумковий (заключний)

	інструктаж, де підводяться підсумки виконання трудового завдання, демонструються найкращі вироби, узагальнюються допущені учнями помилки.
<p>Підсумки уроку і повідомлення домашнього завдання</p>	<p>Наприкінці уроку здійснюється рефлексія, тобто забезпечується зворотний зв'язок між процесом навчання і особистісними міркуваннями, самооцінкою, почуттями вчителя та учнів.</p> <p>Підводячи короткі підсумки навчально-трудої діяльності, вчитель та учні при цьому звертають увагу на те, чи досягнута поставлена мета та реалізовані завдання уроку, як засвоєні учнями нові поняття, факти, закони, закономірності, як учні виконали практичну роботу. Оголошуючи узагальнені оцінки окремим учням, треба їх характеризувати, обґрунтовувати і дати відповідні педагогічні рекомендації.</p> <p>Домашні завдання мають бути невеликими, щоб не перевантажувати учнів.</p> <p>Вони потрібні для відновлення забутого, удосконалення засвоєного, його застосування, узагальнення і систематизації. Основна ж увага приділяється засвоєнню знань, навичок і вмінь на уроці.</p>

Класне заняття - це не тільки форма організації навчальної діяльності у формі співпраці вчителя з учнями, а й творча робота вчителів. Тому вона покаже основні структурні елементи класу та створить умови для впровадження технології навчання (Табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Основні елементи уроку та вимоги до організації їх

Елемент уроку	Вимоги до його організації
Тема уроку	<p>Визначається відповідно до змісту навчальної програми. Якщо на вивчення теми відводиться більше двох годин, то необхідно докладно вивчити зміст навчального матеріалу визначивши назву теми кожної години для 5, 6 і 9-го класу та заняття, якщо мова йде про 7 і 8 класи.</p> <p>При цьому учителю варто звернути увагу на те, що перший урок з відповідної теми може мати на меті засвоєння знань, наступний – формування вмінь, після цього корекцію вмінь чи за умов рівнозначного поєднання цілей уроку, що відповідно впливає на його структуру, який перетворюється на комбінований урок. Інакше кажучи головна навчальна мета уроку визначає його тип і відповідно структуру, а не навпаки.</p>
Мета уроку	<p>Традиційно, склалось так, що мету уроку учитель визначав виключно для себе. Це діяло за умов, коли</p>

	<p>учні виступали об'єктом навчального процесу. Для сучасного, технологічного, навчання важливо усвідомити, що основна навчальна мета уроку має бути сформульованою для учнів (як суб'єкта навчального процесу), і може бути їм повідомлена. Виховну і розвиваючу мету уроку учитель формулює для себе, і відповідно ця частина мети учням не повідомляється. Учитель може не повідомляти взагалі будь-яку частину мети, але виходячи з умов технологічної доцільності, основна навчальна мета формулюється для учнів.</p> <p>Чи обов'язково зазначати в структурі мети всі три її складових частини? Особливо це стосується розвиваючої та виховної мети. . Отже, визначаючи мету уроку доцільно слідкувати за тим, щоб в його структурі було закладено відповідні заходи чи прийоми роботи для досягнення розвиваючої чи виховної складових освітньої мети.</p>
Актуалізація опорних знань	Загальновідомо, що нові знання не

закріплюються окремо від вже відомого, „старого” знання. Тому учителю важливо „ухопитись” за життєвий досвід чи „старі” знання учнів, на основі яких можна було б „прикріпити” нові знання. Виходячи з цього, мета даного етапу – активізувати роботу учнів через наявні у них знання, які вони отримали на уроках з основ наук чи життєвого досвіду. З точки зору методики принциповий момент цього етапу настає тоді, коли вчитель спирається виключно на знання або досвід учнів і, таким чином, підводить їх до теми уроку. Поширена помилка, коли учитель говорить більше за дітей, пояснює, розповідає тощо. Суттєвою ознакою цього етапу є активне висловлювання учнів – говорити повинні діти, а учитель більше слухати, робити акцент на тих відповідях, які наближають учнів до теми і завдань уроку. Вдало проведена актуалізація завершується підсумком, котрий проводить учитель або учитель спільно з учнями.

Завдання	<p>Завдання визначають на основі навчальної мети, які обов'язково повідомляються учням на початку уроку. Якщо мета може поширюватись на розділ навчальної програми, то завдання стосуються виключно даного уроку. Коли учні не знають чи не зрозуміли завдання уроку, то вони вже не можуть бути достатньо активними чи інтерактивними учасниками власного процесу пізнання. Звідси наступні технологічні вимоги:</p> <ul style="list-style-type: none">-завдання уроку мають бути короткими і максимально зрозумілими для кожного учня;-під час повідомлення завдань уроку учитель мусить забезпечити зворотній зв'язок з класом. Так, після повідомлення завдань з'ясовують, чи всі зрозуміли сказане, і докладно пояснюють незрозумілі місця чи слова;-не варто перевантажувати урок завданнями, адже їх необхідно досягти на даному уроці. Тому їх кількість і зміст повинні бути реальними і посильними для учнів;
-----------------	---

	<p>-завдання уроку формулюються для учнів, а не для вчителя. Тому в конспекті уроку завдання слід зазначати у вигляді дієслів, наприклад: „Визначити форму виробу, обґрунтувати вибір конструкції виробу, називати слюсарні інструменти, пояснювати будову свердлильного верстата” тощо. Учитель каже учням, що наприкінці уроку вони повинні пояснювати будову свердлильного верстата, за що й отримають відповідну оцінку. Добре коли учні обговорюють завдання уроку. В такому разі учитель підсумовує їх відповіді та виписує на дошці завдання.</p> <p>-в підсумках уроку учитель знову повертає учнів до завдань уроку. Тут, важливо щоб учні назвали, які завдання було виконано, а які ні.</p>
Мотивація	<p>Під час мотивації важливо переконати школярів для чого їм потрібно виконувати дану роботу, засвоювати відповідні знання, уміння і т.д. Мотивація для інтерактивного вчителя, який не є авторитарним керівником, відіграє</p>

	<p>досить важливу роль, оскільки дає змогу скеровувати мотиви, і відповідно увагу та зусилля учнів в потрібному напрямку для досягнення запланованого навчального результату. З цією метою можуть бути використані методи, що створюють проблемні ситуації, викликають у дітей подив, здивування, збуджують інтерес до теми проекту тощо. Це може бути і цікава розповідь учителя, і бесіда, і демонстрування наочності, й нескладна інтерактивна технологія («мікрофон», «мозковий штурм» тощо).</p>
<p style="text-align: center;">Рефлексія</p>	<p>Рефлексія – це усвідомлення учнями результатів власної діяльності на уроці. Вказаний етап можна провести за такою схемою: учитель пропонує учням порівняти заплановані завдання уроку з одержаними результатами, встановити зв'язок між тим, що вже відомо для виготовлення об'єкту проектування, і тим, що необхідно ще зробити чи яких набути знань, умінь щоб реалізувати проект. У цій частині учитель через</p>

	<p>продумані наперед запитання з'ясовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> -зміст виконаної учнями роботи; -учні порівнюють реальні результати з тією метою і завданнями, які повідомлялись на початку уроку; -чому отримали саме такий результат а не інший? -що потрібно змінити для успішної реалізації проекту? <p>Результати правильно проведеної рефлексії проявляються в тому, що учні можуть самостійно дійти думки про необхідність замінити конструкційний матеріал, з якого виготовлена деталь об'єкту проектування чи внести окремі конструктивні елементи (зняти фаску, змінити розташування отвору в конструкції виробу тощо).</p>
--	---

Тому в контексті методу здібностей навчання для забезпечення реалізації мети курсу повинно зосереджуватися на конкретному результаті, тобто на особистісному розвитку студента. формування академічних здібностей студента.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізували основні вимоги до реалізації проектів трудового навчання, та дійшли висновку, що предмет «трудове навчання» є необхідною складовою загальної освіти для учнів кожного класу. Зміст дає учням можливість безконфліктно увійти у світ штучного та техногенного середовища, що складається з технологій та технологій. Це середовище називається технологічним колом і є основним компонентом людської реальності навколо нього. Зміст курсу зосереджений на формуванні дисципліни та основних здібностей студентів та має на меті інтегрувати процес трудового навчання з найближчими потребами, інтересами та природними здібностями студентів.

2. Перевіривши особливості основних предметних здібностей учнів загальної середньої освіти, з'ясувалося, що основним завданням сучасної системи освіти є створення умов для якісної освіти, що є важливою умовою підвищення якості освіти. Сучасні вчені виявили, що набуття важливих предметних здібностей дає студентам можливість орієнтуватися в сучасному суспільстві та формує здатність швидко реагувати на потреби часу.

3. Проаналізуйте сучасні інноваційні технології як засіб формування трудової дисципліни учнів. Можна сказати, що формування дисциплінарних здібностей включає різні дисципліни. Кожен предмет має власні здібності та потенціал, що допомагає створити навчальне середовище, тобто сформувати предметну здатність учнів у трудовому навчанні.

4. Вивчивши методологічні характеристики формування в учнів дисциплінарних здібностей у 5-9 класах трудового навчання, ми дійшли висновку, що курси трудового навчання проводяться в активній та творчій формі засвоєння знань, тобто вони трансформуються у дебати ,

ігри та творчі експерименти. Кімната, подорожі тощо. Впровадження нестандартних форм курсів допомагає реалізувати метод планування, найпоширенішим є узагальнення знань та систематичні курси. Курс повинен захопити студентів, стимулювати їх інтерес та мотивацію, навчити їх самостійно мислити та діяти, а також підвищити їх інтерес до трудового навчання.

Формування дисциплінарних здібностей дозволяє дітям у повній мірі продемонструвати свої природні здібності: здатність висловлювати та застосовувати різні думки та надзвичайні думки на практиці, відкривати себе у світі, відкривати свій внутрішній світ та робити свій вибір", систематично навчати предметних здібностей у кожному класі.

5. За допомогою аналізу курсу трудового навчання процесу формування здатності до проектної технології ми розуміємо, що сучасне проектування та технічна трудова підготовка є експериментальною платформою для застосування знань, умінь та навичок, отриманих у початкових школах, до різних дисциплін. Його зміст порушує трудова освіта в сучасній освіті. Стереотип як другорядний предмет у системі, трудова освіта не несе інтелектуального навантаження, і з цього виправдання виключається із системи шкільної освіти.

Дослідження показують, що цей вид навчання трудового навчання забезпечує успішний шлях для студентів середньої загальноосвітньої школи з формування предметів та формування технічних здібностей, а також допомагає їм у подальшому самовизначенні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк, В. Комп'ютерна грамотність як складова професійної компетентності сучасного педагога – Тернопіль, 2009. – № 3 : Спецвипуск. – С. 72–75.
2. Балаба, В. Л. Формування професійних компетентностей вчителів / В. Л. Балаба // Завучу. Усе для роботи. – 2009. – № 7. – С. 11–12.
3. Баранова, С. Особливості формування професійної компетентності вчителя / С. Баранова // Сучасна школа України. Шкільний світ. – 2009. – № 2. – С. 16–18.
4. Бех І.Д. Виховання особистості : підручник . – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
5. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. – К.: К.І.С., 2004. – С. 45–50.
6. Бондаренко, В. Модернізація змісту професійної підготовки майбутнього вчителя технологій: обґрунтування напрямів і підходів / В. Бондаренко, В. Стешенко // Рідна школа. – 2014. – № 3. – С. 67–70.
7. Волинець, К. І. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до реалізації освітньої галузі "Технологія" / К. І. Волинець, П. Я. Кошман // Трудова підготовка в рідній школі. – 2014. – № 3. – С. 32–35.
8. Волобуєва, Т. Оновлення змісту професійної компетентності педагогічних кадрів / Т. Волобуєва // Рідна школа. – 2006. – № 3. – С. 21–23.
9. Галузинський В.М., Євнух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1995. – 237 с.
10. Грудель Я.Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія і методика. – Тернопіль, 1998. – 262 с.
11. Дейнеко, С. В. Педагогічна компетентність учителя як умова та

- засіб гуманізації освітнього середовища / С. В. Дейнеко // *Управління школою.* – 2007. – № 4. – С. 2–7.
12. Денисенко Л.І. Трудове н Лабзина А.Я. Заняття по обслуговуючому труду в 10 кл.-М.: Просвящення, 1990.-с.15.
13. Драшко, О. Самостійна робота студентів при виконанні проектів – впливовий чинник розвитку професіоналізму майбутнього вчителя / О. Драшко // *Трудова підготовка в рідній школі.* – 2014. – № 3. – С. 39–42.
14. Зайченко І. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів.- Чернігів, 2003.- 528с.
15. Коберник, О. Вчитель, якого чекає школа : нові педагогічні технології у підготовці вчителя трудового навчання / Олександр Коберник // *Освіта.* – 2007. – 16–23 травня.
16. Коберник, О. Формування методичної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання / Олександр Коберник // *Трудова підготовка в закладах освіти.* – 2009. – № 3. – С. 37–40.
17. Коваленко, Л. А. Формування професійних компетентностей учителя / Л. А. Коваленко // *Завучу. Усе для роботи.* – 2009. – № 17. – С. 20–25.
18. Ковальська, Н. Ф. Роль самоосвіти в підвищенні професійної компетентності учителя / Н. Ф. Ковальська // *Завучу. Усе для роботи.* – 2011. – № 9/10. – С. 14–16.
19. Козяр, М. М. Важливість працезохоронної діяльності вчителя технологій / М. М. Козяр, О. С. Тимощук // *Трудова підготовка в рідній школі.* – 2015. – № 1. – С. 2–5.
20. Косміна О. Українське традиційне жіноче вбрання Київщини. Кінець XIX – поч. XX ст. – К. : Хрещатик, 1994. – 160 с.
21. Ліщинська-Кравець Г. Методи інтерактивного навчання на уроках обслуговуючої праці.-Молодь і ринокю-2006.-№6.-с.14.
22. Макаренко Н. М. Самостійне вивчення курсу «Психологія

- обдарованої дитини». – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2010. – 345 с.
- 23.Мачача, Т. С. Обґрунтування компетентнісного підходу до відбору і реалізації змісту технологічної освіти / Т. С. Мачача // Трудова підготовка в сучасній школі. – 2013. – № 7–8. – С. 32–35.
- 24.Мельник Г.М. Методика викладання обслуговуючої праці.- Дрогобич: РВВ ДДПУ,2005-182с
- 25.Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Фінансування інноваційного молодіжного підприємництва шляхом залучення венчурних коштів. БізнесІнформ. 2020. №7. С. 242–248. DOI:<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-242-248>.
- 26.Навчання 11 кл.: Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів.-Дрогобич.2007.-96.
- 27.Нищак, І. Д. Реалізація комп'ютерних тестових технологій у графічній підготовці майбутніх учителів трудового навчання / І. Д. Нищак // Трудова підготовка в рідній школі. – 2014. – № 2. – С. 40–43.
- 28.Нісімчук, А. С. Розроблено концептуальну модель професійної підготовки вчителя трудового навчання сільської школи / А. С. Нісімчук // Вища освіта України. – 2010. – № 1. – С. 107.
- 29.Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
- 30.Ситник, О. П. Професійна компетентність вчителя / О. П. Ситник // Управління школою. – 2006. – № 14. – С. 2–9.
- 31.Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Шляхи розвитку селенгу та лізингу у аграрних підприємствах України. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2013.Т. 18. Вип. 4/2. С. 31 – 34.
- 32.Пустовіт Г.П. Концептуальні засади сучасної позашкільної освіти і виховання учнів– К. : Грамота, 2005. – 208 с
- 33.Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Фактори підприємницького

- зовнішньо економічного ризику в умовах глобалізації. Інтелект XXI. 2018 № 1. С. 24-28.
34. Титаренко, В. М. Формування професійно-практичних умінь і навичок у процесі підготовки майбутніх учителів технологічної освіти / В. М. Титаренко // Трудова підготовка в рідній школі. – 2014. – № 5. – С. 2–4.
35. Титаренко В.П. Полтавська традиційна вишивка. Навчально–Полтава: Верстка, 2016. – 90 с.
36. Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Шляхи розвитку селенгу та лізингу у аграрних підприємствах України. Вісник Одеського національного університету.- 2013.- Т. 18, Вип.4/2.- С. 31-34.
37. Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Розвиток фінансування інноваційної діяльності аграрних підприємств Херсонської області. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2014. (19, 1/1). 171-174.
38. Боровік Л.В., Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Роль інформації у формуванні глобальної економіки та економічного розвитку суспільства. Вісник ХНТУ. 1(76), 2021. С.192-197.
39. Хавкун, А. В. Інноваційна діяльність учителя трудового навчання і технологій Трудове навчання в школі. – 2012. – № 6. – С. 2–6.
40. Художньо-педагогічні технології в основній школі : єдність навчання і виховання : метод. посіб. / Л. М. Масол. – Харків : Друкарня Мадрид, 2015. – 178 с.
41. Mokhnenko A. Human capital cost accounting in the company management system / T.Hilorme, I.Perevozova, L.Shpak, A.Mokhnenko, Y.Korovchuk // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.
42. Mokhnenko A. Formation of account of reservoir expenses model / I.Perevozova, A.Mokhnenko, L.Mykhailyshyn, O.Stalinska, O.Vivchar // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – №

23. – Special Issue 2.
43. Mokhnenko A. Identification of Efficiency Factors for Control over Information and Communication Provision of Sustainable Development in Higher Education Institutions / I.Gontareva, M.Borovyk, V.Babenko, I.Perevozova, A.Mokhnenko // WSEAS Transactions on Environment and Development. – 2019. – № 15. – P. 593-604.3
44. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.
45. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.
46. Mokhnenko A. Modeling of economic security of the enterprise at change of investment maintenance / S.Bondarenko, H.Tkachuk, I.Klochan, A.Mokhnenko, I.Liganenko, V.Martynenko // Studies of Applied Economics. – 2021. – № 39(7).
47. Mokhnenko A. Innovative Paradigm of Management Accounting and Development of Controlling in the Entrepreneurship / A.Sakun, I.Perevozova, O.Kartashova, O.Prystemskyi, A.Mokhnenko // Universal Journal of Accounting and Finance. – 2021. – Vol. 9, №4.
48. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.Мохненко, К.Мельникова, О.Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.
49. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю

- підприємства на основі застосування системного підходу / А.Мохненко, О.Федорчук, О.Протосвіцька // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.
50. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A.Mokhnenko, O.Fedorchuk, K.Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.
51. Мохненко А.С. Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу / А.Мохненко, К.Мельникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2021. – № 42. – С. 45-49.
52. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.
53. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.
54. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко

- М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.
55. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.